

Skolens Sociale Liv

Konflikthåndtering

Øvelser 2

Alle klassetrin

Indhold:

Konflikter under gulvtæppet.....	2
Er det rimeligt?	4
Hvad ser vi?.....	5
Nu skal vi slås med hinanden - og stoppe igen	6
“Det kan du ikke være bekendt!”	8
Spil den anden.....	9
Tør du skifte holdning? Man har et standpunkt	10
Dreng/piger - kultur og konflikt.....	12
Øvelse: At vælge strategi	14
Øvelse: Hvem vinder? - du og jeg	15

KONFLIKTHÅNDTERING

KONFLIKTER UNDER GULVTÆPPET

Læs evt. afsnittet 'Slå, gå eller stå' i 'Grib Konflikten' side 23-24, før du bruger øvelsen.

Lad eleverne individuelt genkalde sig tre konflikter, de har været involveret i deres familie eller vennekreds.

Beskriv dem i billede (tegne / male) eller ved hjælp af ord.

Lad dem dernæst i grupper på 4-5 delagtiggøre hinanden i dem.

Gruppen skal herefter forsøge at finde ud af, hvilke løsningsmodeller de involverede parter har taget i anvendelse:

Er konflikten forsøgt løst med ord - samtale, diskussion, forhandling, skænderier, psykisk vold, trusler.. - eller med kroppen, fysisk vold, slagsmål.

Eller er den slet ikke blevet løst, men bare udskudt eller "fejlet ind under gulvtæppet".

Lad desuden det enkelte gruppemedlem overveje, hvad der er karakteristisk for hhv. familie og vennekreds: konfrontation / forsøg på konfliktbehandling eller undvigelse.

Giv dernæst nogle af gruppens historier en kropslig / dramatisk form, f.eks. således:

Mine- og mimespil

Lad gruppemedlemmerne fordele rollerne i den valgte konflikt mellem sig. Lad den som "ejer" historien beslutte, hvem der egner sig bedst til hvilke roller.

Prøv, ved kun at bruge ansigtet og kroppen, at gennemspille hele konfliktens forløb fra start til slutning. Undlad brug af ord, men vis tydeligt med kroppen, hvad de involverede gjorde, hvilke følelser de havde, hvordan de reagerede på hinanden, og hvordan og hvornår situationen spidsede til.

Lad gruppen vise en / flere udvalgte mimestykker for klassen, og diskuter her, om der er fælles træk.

Variation:

Under en 2. fremvisning af spillet kan læreren indimellem bede

gruppen fryse en situation og spørge enkeltpersoner hvilken følelse, der lige nu styrer deres adfærd.

Kilde: Undervisning mod vold - et idékatalog.

*Undervisningsministeriet 1995 / Statens Pædagogiske Forsøgscenter
v. Annette Aagaard Andersen, Torben Ulrik Nissen, Marianne Munis,
Carsten Skjoldborg, Jørgen Reeckmann, Susanne Vad.*

KONFLIKTHÅNDBLING

ER DET RIMELIGT?

Læreren læser følgende udsagn - et ad gangen, og klassen diskuterer om udsagn og handlinger er acceptable.

Jeg kan alligevel ikke lege i eftermiddag, jeg skal i svømmehallen med Cecilie.

Du har skrevet på mit pennalhus.

Du har lånt mit viskelæder uden at spørge.

Jeg vil lægge en tegnestift på vikarens stol.

Jeg har fortalt Anne (klasselæreren), at det var Mikkel, der tog Andreas taske.

Jeg har taget en af skolens farveæsker med hjem.

Jeg har alligevel ikke bagt kage til hyggetimen.

Jeg kom til at sparke 3.a 's bold væk, men de så det ikke, så jeg siger ingenting.

Du havde lovet at købe mælk på vej hjem fra skole, fordi jeg først ville komme sent hjem.

Den tilmeldingsseddel til forældremødet, du skulle aflevere i går, ligger stadig på spisebordet.

Jeg har sagt, at Mathilde ikke må sove her i aften. Hvorfor har du så spurgt far ?

Samtale: Hvilke ting er vi / man enige om, at man ikke kan? (fælles normer). Hvor har vi forskellige grænser? Hvordan kan vi, og skal vi acceptere hinandens normer?

Kilde: Undervisning mod vold - et idékatalog.

Undervisningsministeriet 1995 / Statens Pædagogiske Forsøgscenter v.Annette Aagaard Andersen, Torben Ulrik Nissen, Marianne Munis, Carsten Skjoldborg, Jørgen Reeckmann, Susanne Vad.

KONFLIKTHÅNDTERING

HVAD SER VI?

Vis klassen et billede med få informationer og derefter et billede, hvor der sker meget forskelligt.

Tag først det enkle billede. Eleverne skal hver for sig skrive de to eller tre vigtigste ting fra billedet. Iagttagelserne samles på tavlen.

Gentag opgaven med det komplicerede billede.

Samtale: Var der forskel på antallet af iagttagelser? Hvorfor ser vi forskelligt på tingene? Hvem har ret?

Kender vi situationer, hvor vi har haft forskellige opfattelse, fordi vi har set / lagt vægt på noget forskelligt?

Kilde: Undervisning mod vold - et idékatalog.

*Undervisningsministeriet 1995 / Statens Pædagogiske Forsøgscenter
v. Annette Aagaard Andersen, Torben Ulrik Nissen, Marianne Munis,
Carsten Skjoldborg, Jørgen Reeckmann, Susanne Vad.*

KONFLIKTHÅNDTERING

NU SKAL VI SLÅS MED HINANDEN! - OG STOPPE IGEN!

I gymnastiksalen viser eleverne fingerede slåskampe.

Hver elev finder en partner af sit eget køn, og alle kæmper fingeret mod hinanden. Nu finder man en partner af modsat køn, og øvelsen gentages.

Samtale - i rundkreds : Er der forskel på, hvordan man slås, afhængig af om man står over for en af samme køn som en selv eller en af modsat køn? Over for en af samme styrke som en selv eller en, der er stærkere eller svagere? Hvorfor? Hvornår er slåskamp at prøve kræfter for sjov, og hvornår er det for alvor (vold)?

Et par drenge, et par piger og et blandet par viser deres kamp for resten.

Alle har ret til at sige stop, når de synes, at det ikke ser sjovt ud længere.

Samtale - i rundkreds : Hvor har vi lært de forskellige trick?

Kan man godt slås som en leg?

Synes du, at man skal have mulighed for at slås for sjov?

Hvilke regler skal der være, så alle synes at det er sjovt?

Hvornår bliver slåskamp til vold?

Kan du nævne eksempler på manglende regler eller regler, der ikke er blevet fulgt?

Kan du fortælle om en slåskamp, som bestemt ikke var leg?

Hvorfor og hvordan startede den?

Hvad skete der, som du ikke kunne lide?

Hvordan reagerede tilskuerne?

Hvorfor og hvordan sluttede slåskampen?

Hvordan havde deltagerne det bagefter, både den, der tabte og den, der vandt?

Hvordan har de det med hinanden i dag?

Eleverne interviewer kammerater og forældre om, hvilke regler de synes, man kan stille op for en fair kamp.

Er det muligt at finde frem til nogle fælles regler i klassen for at lege slåskamp, at have fysisk kontakt? Hvad kan man tillade sig? Hvad er fejlt? Hvad er fair og unfair?

Svarene samles, og klassen laver egne regler.

Et andet par går uden for døren. Publikum instrueres i først at lade dem kæmpe lidt, og så begynder de fleste at heppe på den ene og svage tilråb til den anden.

Samtale - i rundkreds: "Kæmperne" forklarer, hvordan det var. Tilskuerrollen debatteres. Hvordan stopper et slagsmål? Hvad kan aktørerne og tilskuerne gøre?

Eleverne spiller i små grupper (gerne kendte) situationer, som er endt i slagsmål eller voldelig adfærd. Situationerne spilles for hinanden.

Efter hvert stykke debatteres, hvordan der kunne laves en anden løsning.

Klassen laver nogle plakater, rollespil og historier, som fortæller om deres handleforslag. En yngre klasse "undervises" - vi lærer af hinanden, og vi er de store - forbilledet for de små.

Kilde: Undervisning mod vold - et idékatalog.

Undervisningsministeriet 1995 / Statens Pædagogiske Forsøgscenter v. Annette Aagaard Andersen, Torben Ulrik Nissen, Marianne Munis, Carsten Skjoldborg, Jørgen Reeckmann, Susanne Vad.

KONFLIKTHÅNDTERING

”DET KAN DU IKKE VÆRE BEKENDT!”

Eleverne tegner en situation, hvor en af personerne siger: "Det kan du ikke være bekendt". Situationen skal stoppe i uforløstheden. Tegningerne hænges op, og eleverne fortæller om situationerne. I grupper vælger eleverne nu at fortsætte en af tegningerne – de kan selv vælge at lave en ny tegning (tegneserie), skrive en historie som fortsættelse eller lave et situationsspil.

Samtale: Hvad er det, man ikke kan være bekendt? Hvorfor synes vi noget forskelligt om det?

Fortæl om en situation, hvor du har gjort noget, du nu ikke synes, du kunne være bekendt.

*Kilde: Undervisning mod vold - et idékatalog.
Undervisningsministeriet 1995 / Statens Pædagogiske Forsøgscenter
v. Annette Aagaard Andersen, Torben Ulrik Nissen, Marianne Munis,
Carsten Skjoldborg, Jørgen Reeckmann, Susanne Vad.*

KONFLIKTHÅNDTERING

SPILE DEN ANDEN

Flere af de konflikter, som eleverne har oplevet – i skolen, fritiden eller hjemme skal spilles. De må gerne være aktuelle og uløste.

Eleven spiller sig selv og vælger en kammerat til at spille modparten. Når situationen er spillet igennem, bytter de roller. Den involverede elev kommer nu til at spille modparten.

Samtale: Eleverne fortæller, hvordan det var? Kan man sætte sig i andres situation? Kan eleverne foreslå en konfliktløsning ved at sætte sig i andres sted?

*Kilde: Undervisning mod vold - et idékatalog.
Undervisningsministeriet 1995 / Statens Pædagogiske Forsøgscenter
v. Annette Aagaard Andersen, Torben Ulrik Nissen, Marianne Munis,
Carsten Skjoldborg, Jørgen Reeckmann, Susanne Vad.*

KONFLIKTHÅNDTERING

TØR DU SKIFTE HOLDNING? MAN HAR ET STANDPUNKT ...

Kan bruges på mange trin. De udsagn, børnene skal tage stilling til, må så tilpasses aldersgruppen.

Formålet med denne aktivitet er at opmuntre til at lytte til andre synspunkter, søge at forstå baggrunden for dem og evt. skifte standpunkt, hvis ens holdninger nuanceres eller man overbevises.

I dette eksempel for store elever, er ideen også at få de unge til at reflektere over, hvorvidt vold nogensinde kan retfærdiggøres. Men øvelsen kan bruges i forbindelse med andre kontroversielle spørgsmål om f.eks. abort, genmanipulation, døds-kriterium, isolationsfængsling. Eksempler på diskussionsemner: "Verden ville være bedre at leve i, hvis alle konflikter kunne fjernes", "vold er i den menneskelige natur", "hvis man er indvandrer i et fremmed land, skal man klæde sig som landets befolkning", "rygere med lungekræft skal bagest i ventelisten til hospitalet", eller for mindre børn: "Voksne skal bestemme over børn", "børn skal ikke lave hjemmearbejde - alle lektier skal laves på skolen", "hvis vi kommer for sent i skole, skal... (sanktion eller konsekvens)" eller andre udsagn om eventuelle samværsproblemer i klassen.

Alle udstyres med et skilt / klæbemærkat. Følgende udsagn læses højt:

"Brugen af vold kan retfærdiggøres for at skabe fred". Eleverne overvejer for sig selv et minut. Herefter skriver de den af følgende holdninger skilt, som bedst udtrykker deres umiddelbare reaktion på udsagnet:

++ for "stærkt enig"
 + for "enig"
 0 for "neutral" eller "usikker"
 ÷ for "uenig"
 ÷÷ for "stærkt uenig"

Med mindre børn kan man evt. nøjes med tre positioner: + 0 ÷

Der er *vigtigt* at fortælle, at børnene på et hvilket som helst tidspunkt af aktiviteten må strege deres oprindelige position ud og erstatte den med en ny, hvis de skifter holdning. *Det skal betragtes som en kvalitet* at turde ændre opfattelse, hvis man får nye informationer eller nuancer på spørgsmålet.

1. Eleverne går rundt mellem hinanden og finder først en anden med samme holdning. Argumenterer for deres holdning og diskuterer den i 2-3 minutter. (Læreren styrer tiden).
2. I næste runde diskuteres med en person, der har en holdning, som afviger én position fra ens egen.
3. I tredje runde finder man én med en position 2 eller 3 trin fra ens egen og diskuterer igen i 2-3 minutter.
4. Til sidst vender man tilbage til personen fra 1. runde og diskuterer, om man har ændret sin oprindelige holdning.

Opfølgning med hele klassen: Her diskuteres såvel indholdet som processen. Skiftede du holdning? Hvilke faktorer havde indflydelse på holdningsskiftet (evt. på dit oprindelige standpunkt) ? Hvilke faktorer gjorde det svært at lytte til andre eller skifte position?

Kilde: 'Global dansk' Daneklærerforeningen 1995. Lotte Christy

KONFLIKTHÅNDBLING

DRENGE / PIGER - KULTUR OG KONFLIKT

Mål

At tegne et billede af mulige problemer i kammeratgrupper / særligt i drenge- og pige grupper. At se på hvilke "gløder", der kan få konflikter til at flamme op.

Organisering

Grupper à 3-5 personer – kønsopdelte.

Udføres

1. I hver gruppe skal personerne på skift lave et billede / en skulptur af hvad venskab og kammeratskab betyder for dem. De skal anbringe de øvrige deltagere i positioner, der til sammen illustrerer deres opfattelse. Ord må kun bruges til evt. at forklare, hvordan personerne skal gøre med krop og mimik. Hvis én har et billede, som ligner en andens, kan de bare foretage små ændringer frem for at skabe et helt nyt billede.
2. Hver gruppe laver et slutbillede, som indeholder elementer, alle kan genkende og forholde sig til. Hvis der er modsatte elementer, som ikke kan rummes i samme billede, må de lave ét billede for hvert synspunkt. Spørg hver gruppe, hvad de føler. Svaret skal gives i ét ord: vred, bedrøvet, glad, sur.....
3. De øvrige grupper betragter gruppens slutbillede og spørges: Hvilke spændinger eller vanskeligheder kan I se? Hvem er personerne og hvad føler de? Hvor er de gløder, der kan få bålet til at flamme op? Hvad kan gå galt? Hvad kan gå godt og udvikle sig? Hvor er konfliktpunkterne? Hvad er de uenige / enige om? Handler det om en bestemt sag eller om, hvordan de har det med hinanden? o.s.v. Hvad kan der gøres for at forandre vanskelighederne til gode løsninger? Ved det sidste spørgsmål skal gruppen selv bidrage aktivt med forslag.
4. I plenum samles op efter den aktuelle gruppes behov og den voksnes fokus i øvelsen. Det kan være at identificere og skabe accept af de måder, drenge og piger håndterer konflikter på og samtidig udvide deres repertoire. Det kan være en generel læring om signaler på optrapning og afspænding af konflikter. Det kan være en illustration af de følelser og behov, som er i spil, når vi er i konflikt. Det kan også være en indledning til en samtale om klassens sociale liv.

Træner

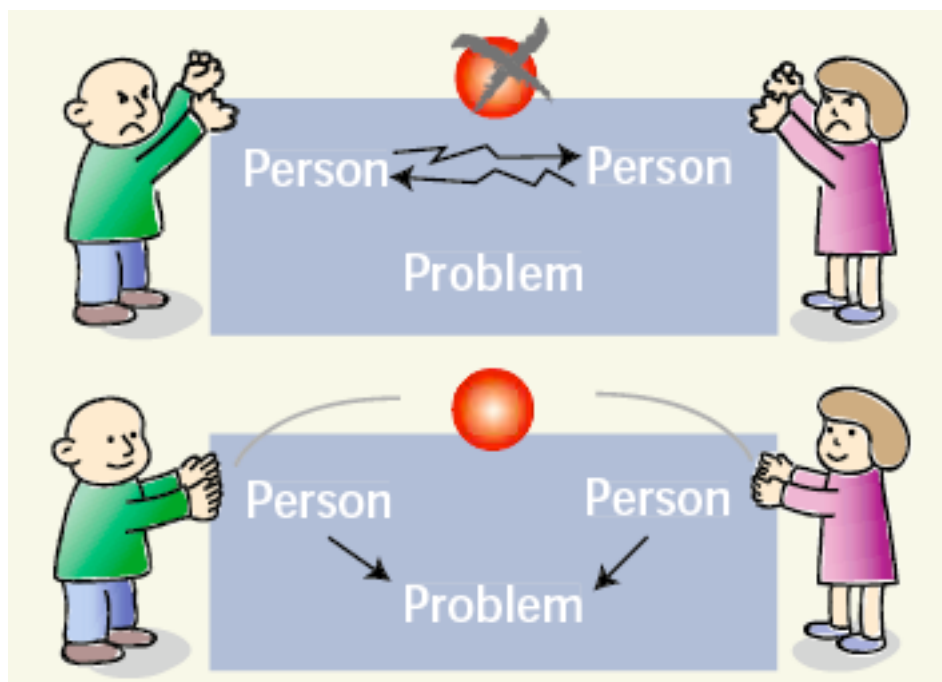
Kropsligt udtryk, samarbejde, kreativ idéudvikling, observation, refleksion

Kilde: Nic Fine og Fiona Macbeth: Playing with Fire

KONFLIKTHÅNDTERING

Øvelse: At vælge strategi

Øvelsen tager udgangspunkt i flg. illustration:

I stedet for en tegning kan der laves en opstilling med to dukker og en bold, eller børnene kan stilles op som eksempler o.s.v. Spørgsmål til den første opstilling skal få børnene til at beskrive, hvad der ofte sker, når to personer vil have det samme eller strider om en sag: *De angriber hinanden, skælder ud, afbryder, fornærmer o.s.v.* Børnenes arbejde i par eller grupper går ud på at få dem til at overveje, hvilke redskaber og strategier, der kan flytte fokus fra 'manden' til 'bolden'? Hvad ved/kan de allerede, som kan bruges? Eksempler kunne være:

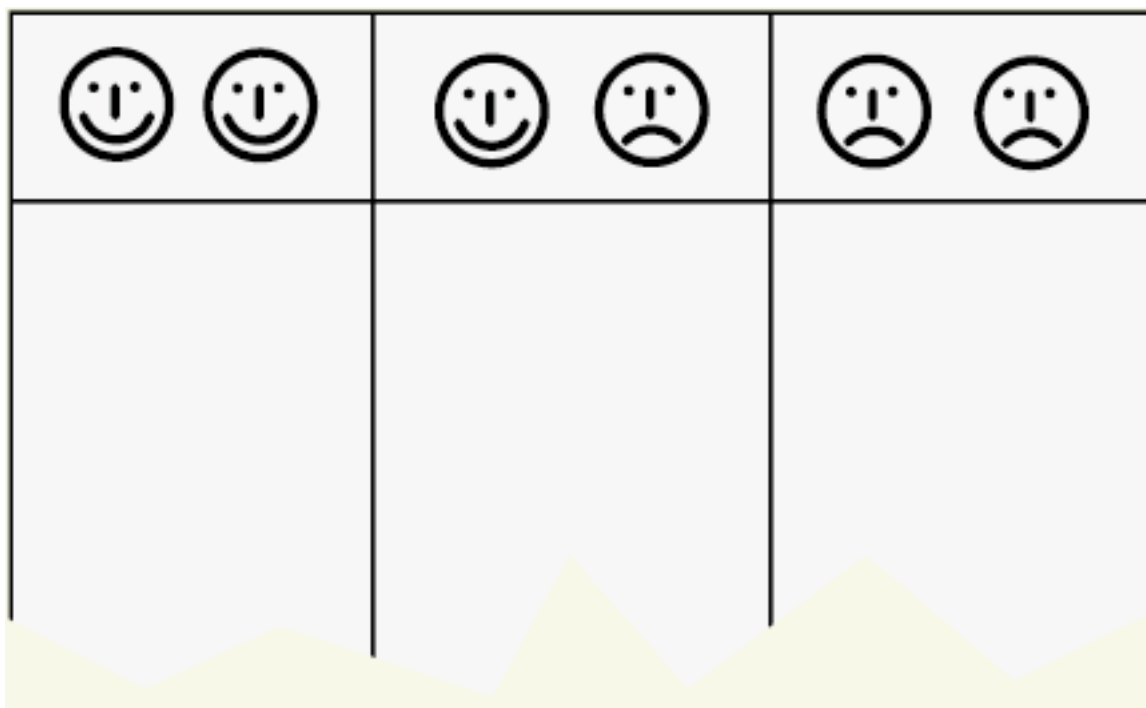
- tal for dig selv
- lyt, lad være med at afbryde
- tal efter tur
- lad være med at bruge øgenavne

I heldigste fald opdager de, at redskaberne ligner de aftaler og spilleregler, klassen i forvejen har arbejdet med, hvorved disse bliver konkrete og aktuelle.

Kilde: Grib Konflikten, Det Kriminalpræventive Råd i samarbejde med Center for Konfliktløsning, 2003

KONFLIKTHÅNDTERING

Øvelse: Hvem vinder – du og jeg?

Mål:

At give børnene mulighed for at udtænke og vurdere alternative løsninger på konflikter og at se, at det ind imellem er muligt at finde løsninger, som tilfredsstiller begge parter.

Organisering og materialer:

Hele klassen er først og sidst i halvcirkel, undervejs i smågrupper eller par. Små eksempler på situationer, der kan vises i rollespil. Planche eller tegning som illustration. Tavle/flip over.

Udføres:

To børn opfører f.eks. flg. situation for klassen uden at komme til en løsning:

Det er frikvarter og indevejr. To børn er gået i hyggebogen for at læse tegneserier.

De har fat i det samme blad (vælg en aktuel titel), som de begge tidligere på dagen på hvert sit tidspunkt havde været i gang med.

Den ene siger: "Jeg havde den først, slip den!" den anden råber: "Det er min – jeg var lige midt i den i sidste frikvarter, giv mig den!" De lægger op til at slås om bladet.

På spørgsmålet: Hvordan kan det gå videre eller ende? foreslår børnene nu forskellige udgange på den konflikt, så mange som muligt. Disse skrives op på tavlen, uden at de diskuteres eller bedømmes.

I mindre grupper skal børnene nu inddele løsningsforslagene i tre typer:

- løsninger, hvor hvert barn får, hvad de ønsker eller har brug for (f.eks. læser den sammen eller 10 min. til hver)
- løsninger, hvor kun den ene får, hvad han/hun vil (f.eks. slår den anden og løber væk med bladet)
- løsninger, hvor ingen af dem opnår noget (f.eks. gangvagten tager bladet og siger, de må lave noget andet, når de ikke kan enes).

Løsningerne skrives enten direkte under de tre ansigtssymboler eller på små kort, som kan sættes på planchen.

Fælles samtale om de forskellige typer. Aktiviteten kan gentages med andre typer konflikter, personlige, hjemlige, samfundsmæssige o.s.v. Der rettes opmærksomhed på, hvilke behov, de forskellige løsninger imødekommer. Overvejelser:

Er det altid muligt at nå frem til 'vinder-vinder' løsninger? Er de altid at foretrække? Kan vold resultere i løsninger, hvor begge parter får opfyldt deres behov? Findes der konflikter uden løsning? (Læs f.eks. afrikanske dilemmaeventyr fra "Regnbuens fange", Dansk lærerforening 1992)

Kilde: Lotte Christy (1995).